

Emilia Szczygieł-Lembicz

Jednostka Wojskowa w Chojnie na tle zmian strukturalnych po roku 1980 : powołanie do życia Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej

Rocznik Chojeński 4, 285-297

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Emilia Szczygieł-Lembicz*

Mierzyn

JEDNOSTKA WOJSKOWA W CHOJNIE NA TLE ZMIAN STRUKTURALNYCH PO ROKU 1980. POWOŁANIE DO ŻYCIA POMORSKIEGO ODDZIAŁU STRAŻY GRANICZNEJ

Reorganizacja, która została przeprowadzona w związku z zarządzeniem dowódcy Wojsk Ochrony Pogranicza (WOP) w 1976 r., objęła całą formację, wprowadzając głębokie przemiany w jej strukturze. Był to kolejny krok w procesie doskonalenia ochrony granicy zachodniej. Poszczególnym brygadam i strażnikom przydzielono bardzo zróżnicowane odcinki graniczne. Przechodząc na dwuszczeblowy system dowodzenia, rozformowano wówczas 122. Batalion WOP w Chojnie i podporządkowano strażnice bezpośrednio brygadzie. Zamiast rozformowanego batalionu sformułowano placówkę zwiadu i kompanię odwodową do wzmacniania strażnic i szkolenia ich załóg. Jednocześnie na podstawie zarządzenia dowódcy WOP brygada przyjęła nową nazwę: Pomorska Brygada Wojsk Ochrony Pogranicza. Batalion graniczny WOP w Chojnie odtworzono jednak w roku 1983, co wynikało z szerokiego zapotrzebowania.

* Emilia Szczygieł-Lembicz urodzona w Chojnie, obecnie mieszka w Mierzynie. Ukończyła Liceum Ogólnokształcące w Chojnie i studia magisterskie na Uniwersytecie Szczecińskim, kierunek historia; specjalność stosunki międzynarodowe. Ukończyła również dwa kierunki studiów podyplomowych: Fundusze Strukturalne UE oraz Akademia Trenera w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu. Zainteresowania: historia, zwłaszcza okres średniowiecza i nowożytności.

Z przeprowadzonej oceny stopnia wykonania zadań postawionych w rozkazie dowódcy WOP nr 0148 z 2 grudnia 1985 r. oraz w wytycznych szefa sztabu WOP w sprawie zadań i kierunków działania sztabów batalionów w 1986 r. wynika, że zasadnicze cele stojące przed batalionem – za wyjątkiem skuteczności działania WOP – zostały wykonane.

Dobry stan moralno-polityczny kadry i żołnierzy zasadniczej służby wojskowej zapewniał stałą dyspozycyjność pododdziałów do ochrony granicy państwowej oraz wykonania zadań wynikających z resortowego podporządkowania.

Uzyskano zadowalające wyniki w zakresie sprawności fizycznej kadry i żołnierzy zasadniczej służby wojskowej. Zajęto czołowe miejsca w zawodach strzeleckich i sportowych organizowanych na szczeblu brygady. Skutecznie zabezpieczono dokumenty niejawne, nie dopuszczając do ich czasowej lub całkowitej utraty.

Były jednak dziedziny, w których batalion nie mógł być w pełni usatysfakcjonowany:

- występowała nadal znaczna liczba spóźnień z urlopów i przepustek wśród żołnierzy zasadniczej służby wojskowej;
- zaistniały przypadki naruszania zasad stosunków międzyludzkich żołnierzy starszego rocznika wobec żołnierzy młodszych wcielen – szczególnie w straźnicy Czelin;
- nie osiągnięto spodziewanych efektów w pracy z ludnością pogranicza – nie uzyskano wyraźnego postępu w szkoleniu granicznym żołnierzy strażnic, zwłaszcza w zakresie umiejętności legitymowania i zatrzymywania osób oraz zatrzymywania pojazdów mechanicznych przez element służby granicznej;
- nie w pełni przestrzegane były zasady porządku wojskowego, żołnierskiego zachowania się oraz wyglądu zewnętrznego żołnierzy służby zasadniczej¹.

Okres po 1981 r., wraz z wprowadzeniem stanu wojennego, zdecydowanie przyczynił się do zmniejszenia działalności przemytniczej, jednak nie na długo, czego dowodem są liczne przykłady nielegalnych przekroczeń granicy.

W tym okresie dało się zauważyć nasilenie przestępczości granicznej, szczególnie na granicy rzecznej. Objęło ono również odcinek służbowego działania batalionu, o czym świadczą dwa wypadki nielegalnego przekroczenia granicy 22 i 25 lipca 1987 r. na odcinku służbowej działalności straźnicy WOP Krajnik.

Przestępcy usiłujący nielegalnie przedostać się z NRD do PRL i w przeciwnym kierunku nie zrażali się przeszkodą, jaką stanowią Odra i jej rozlewiska

¹ Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie, Rozkazy i Zarządzenia, Batalion Graniczny WOP Chojna, 1.01.1987–31.12.1987, sygn. 2600/1, s. 1–2.

i próbowali wykorzystać odcinek służbowego działania batalionu do urzeczywistnienia swoich zamiarów. Realizowali je w sposób prosty i niewymagający od nich specjalnych przygotowań. Do linii granicznej przedostawali się tak, aby pozostać niezauważonymi, wykorzystując do tego celu pokrycie terenu, miejsca niezaludnione i mało uczęszczane, a następnie przekraczali granicę przy użyciu środków przeprawowych lub mostów. 22 lipca 1987 r. w godzinach wieczornych obywatel NRD przybył w rejon mostu kolejowego na odcinku granicy WOP Cedynia. Po wejściu na most, wykorzystując jego konstrukcję, przeszedł niewidoczny dla elementu służby około dwóch trzecich jego długości. Po zauważeniu żołnierza podniósł siatkę ochronną, zszedł na przęsło mostu, skąd na szelkach przetransportował bagaże na ląd, a następnie sam zeskoczył. Wykorzystując wysokie szuwary, ukrył się w nich w celu obserwacji działań elementu służb. Będąc pod wpływem alkoholu, usnął tam. Dla podjęcia szybkich i skutecznych działań przez batalion decydujące znaczenie miała informacja enerdowskich wędkarzy, przekazana władzom NRD, a następnie do batalionu. Zarządzone działania były szybkie, aktywne i zdecydowane, co doprowadziło do zatrzymania przestępcy granicznego w godzinach rannych 23 lipca 1987 r.

25 lipca 1987 r. nieletnia obywatelka NRD, lat 14, wykorzystując nieuwagę służby kontrolerskiej Granicznego Punktu Kontrolnego (GPK) Krajnik, przeskoczyła przez siatkę wysokości około dwóch metrów i przeszła pod budynek GPK w stronę mostu na Odrze. Przy końcu budynku ukryła się i obserwowała działanie kontrolerów. Po upewnieniu się, że wszyscy są wewnątrz, weszła na most, przekroczyła granicę, a następnie udała się w głąb Polski i dotarła do miejscowości Grabowo, gdzie została zatrzymana przez osobę cywilną i przekazana elementowi służby ze strażnicy WOP Krajnik².

W okresie od sierpnia 1986 do września 1987 r. na odcinku batalionu miały miejsce cztery bezkarne przekroczenia granicy w kierunku do NRD; sprawcy przekroczeń zostali zatrzymani w NRD:

- 1) 15 sierpnia 1986 r. w godzinach wieczornych obywatel Polski lat 24 przekroczył granicę do NRD w rejonie znaku granicznego nr 705 – strażnica Widuchowa – wykorzystując do przepłynięcia Odry dętkę samochodową;
- 2) 14/15 listopada 1986 r. około północy obywatel Polski lat 19 przekroczył granicę z NRD w rejonie znaku granicznego nr 695 – strażnica Krajnik – wykorzystując pletwy do przepłynięcia Odry. Do Krajnika przybył około godziny szesnastej 13 listopada i do momentu przekroczenia granicy siedział ukryty w zabudowaniach gospodarczych mieszkańca Krajnika Dolnego;

² Tamże, Rozkaz dowódcy Batalionu Granicznego WOP Chojna nr PF-4 z 6.08.1987, s. 18.

- 3) 21 września 1987 r. około godziny dwudziestej trzeciej obywatel Polski lat 25 przekroczył granicę z NRD w rejonie znaku granicznego nr 747 – strażnica Gryfino – wykorzystując do przepłynięcia Odry tratwę zrobioną ze znalezionych na prawym brzegu Regalicy kawałków desek. Przed przekroczeniem granicy pokonał, również za pomocą tratwy, Regalicę i kanał Międzyodrza.
- 4) 24/25 września 1987 r. około północy obywatel Polski lat 29 przekroczył granicę z NRD w rejonie znaku granicznego nr 643 – strażnica Cedynia – pokonując rzekę Wpław.

Z powyższych przypadków nielegalnych przekroczeń granicy wyciągnięto następujące wnioski:

- 1) nie tylko Odra, ale również Regalica i Międzyodrze nie stanowią przeszkody w przekraczaniu granicy;
- 2) pora roku również nie jest przeszkodą w przepłynięciu Odry Wpław – przepłynięcia we wrześniu i listopadzie;
- 3) ze zniesienia obowiązku posiadania zezwoleń na pobyt w strefie nadgranicznej wynika potrzeba objęcia kontrolą ruchu osób i pojazdów, szczególnie przybyłych z innego terenu, w zakresie zasadności przyjazdu;
- 4) przed przekroczeniem granicy przestępcy obserwują tren i działania elementów służby³.

Po odzyskaniu suwerenności w 1989 r. państwo polskie wchodziło w okres zmian politycznych, gospodarczych, jak również na tle międzynarodowym. Obrady okrągłego stołu, rozpoczynające się 6 lutego 1989 r., wybory z 4 czerwca 1989 r., reformę gospodarczą czy przemiany ustrojowe – wszystko to można uznać za główne elementy wejścia Polski w nowy okres swych dziejów. Dla naszego kraju przełom ten oznaczał możliwość swobodnego formowania ustroju politycznego i zasad gospodarowania, można więc go uznać za główny składnik bilansu zamknięcia polskiego dwudziestego wieku, a zarazem bilansu otwarcia wieku dwudziestego pierwszego. Do tego bilansu należy jednak dodać nowy kształt terytorialny państwa⁴.

Polska granica zachodnia stanowiła bardzo ważny element działań dyplomatycznych związanych z procesem jednoczenia się Niemiec. Postępy w procesie jednoczenia się państw niemieckich spowodowały powołanie specjalnej grupy składającej się z przedstawicieli dwóch państw niemieckich i czterech mocarstw okupacyjnych na szczepku ministrów spraw zagranicznych. Grupę tę powołano 13 lutego 1990 r. podczas odbywającej się w Ottawie konferencji na

³ Tamże, s. 23.

⁴ J. Topolski, *Polska dwudziestego wieku. 1914–1995*, Poznań 1995, s. 204.

temat „otwartego nieba”. Zadaniem grupy miało być wypracowanie warunków, na których zjednoczone Niemcy miały uzyskać suwerenność. Rozwój wydarzeń politycznych w Niemczech sprawił, iż do grona ministrów spraw zagranicznych USA, Francji, Wielkiej Brytanii i ZSRR dołączono ministrów spraw zagranicznych RFN i NRD. W dniu powołania do życia tej grupy biorący udział w konferencji w Ottawie minister spraw zagranicznych RP, Krzysztof Skubiszewski, wystąpił z żądaniem dopuszczenia do udziału w jej pracach także i Polski, gdyż tematyka tych negocjacji miała obejmować również sprawy dotyczące bezpośrednio Polaków i polskiej granicy zachodniej. Na początku lutego 1990 r. premier Tadeusz Mazowiecki przebywał w Londynie z oficjalną wizytą, w czasie której omawiano m.in. sprawę granicy polsko-niemieckiej w procesie jednoczenia się Niemiec. Wynikiem tego spotkania było poparcie brytyjskich polityków dla zjednoczenia Niemiec w granicach po 1945 r. w zamian za uznanie przez kanclerza RFN granicy na Odrze i Nysie. Wizyta prezydenta RP Wojciecha Jaruzelskiego i premiera Tadeusza Mazowieckiego oraz ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego w Paryżu 9 marca 1990 r. przyniosła jednoznaczne uznanie nienaruszalności polskiej granicy na Odrze i Nysie przez Francję oraz poparcie dla żądań Polski związanych z rokowaniami „2 + 4” i z prawnomiędzynarodowym potwierdzeniem granicy polskiej jeszcze przed zjednoczeniem Niemiec. Podczas spotkania premiera Mazowieckiego z kanclerzem Helmutem Kohlem 8 listopada 1990 r. we Frankfurcie nad Odrą obie strony ustaliły podpisanie w listopadzie 1990 r. wspólnego układu granicznego. Strona niemiecka, wyrażając zgodę na odrębny traktat graniczny, uzyskała w zamian zgodę strony polskiej na wspólną ratyfikację. 14 listopada 1990 r. ministrowie spraw zagranicznych: Polski – Krzysztof Skubiszewski i RFN – Hans-Dietrich Genscher podpisali traktat potwierdzający istniejącą granicę polsko-niemiecką. Umawiające się strony potwierdziły istniejącą linię graniczną, której przebieg został określony w układzie z 6 lipca 1950 r. między Rzeczpospolitą Polską a Niemiecką Republiką Demokratyczną o wytyczeniu ustalonej i istniejącej polsko-niemieckiej granicy państwowej oraz w umowach zawartych w celu jego wykonania i uzupełnienia, tj. w akcie z 27 stycznia 1951 r. o wykonaniu wytyczenia państwowej granicy między Polską a Niemcami, umowie z 22 maja 1989 r. między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Niemiecką Republiką Demokratyczną w sprawie rozgraniczenia obszarów morskich w Zatoce Pomorskiej, układzie z 7 grudnia 1970 r. między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o podstawach normalizacji ich wzajemnych stosunków⁵.

⁵ W.S. Burger, *Zachodnia granica Polski w procesie jednoczenia się Niemiec w na konferencji „2 + 4”*, „Przegląd Zachodniopomorski” 1996, z. 3, s. 49–61.

W obliczu zmian dokonanych ustawą z 12 października 1990 r. została powołana Straż Graniczna (SG). Utworzenie formacji o charakterze policyjnym, przeznaczonej do ochrony nienaruszalności granic RP, było konsekwencją zmian politycznych, które zaszły w naszym kraju po 1989 r. Ze względu na konieczność zachowania ciągłości realizacji zadań ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego do czasu zorganizowania Straży Granicznej i rozformowania Wojsk Ochrony Pogranicza funkcjonowały jednocześnie dwie instytucje – rozformowywane Wojska Ochrony Pogranicza i tworzona Straż Graniczna. Na odcinku granicy państwowej województwa szczecińskiego do 15 czerwca 1991 r. zadania określone ustawą powołującą SG wykonywała Pomorska Brygada WOP.

Komendant główny Straży Granicznej zarządzeniem nr 6/91 z 14 lutego 1991 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania terenowych organów Straży Granicznej oraz organizacji komend oddziałów, strażnic, granicznych placówek kontrolnych polecił utworzenie komendy oddziałów SG, m.in. komendę oddziału SG w Szczecinie, obejmującą zasięgiem działania odcinek od znaku granicznego nr 584 (stanowiącego rozgraniczenie z odcinkiem służbowej odpowiedzialności oddziału SG w Krośnie Odrzańskim) do ujścia kanału Resko Przymorskie do Morza Bałtyckiego (stanowiącego rozgraniczenie z oddziałem SG w Koszalinie), określając jednocześnie typową strukturę komend oddziału SG⁶.

Minister spraw wewnętrznych na wniosek komendanta głównego Straży Granicznej rozkazem personalnym nr PF-28 z 14 lutego 1991 r. mianował płk. mgr. Stanisława Głęba komendantem oddziału SG w Szczecinie. W celu ustalenia potrzeb etatowych oraz opracowania projektu etatu oddziału Straży Granicznej w Szczecinie rozkazem dziennym dowódcy Pomorskiej Brygady WOP nr 36 z 20 lutego 1991 r. powołano komisję. 1 marca 1991 r. dowódca Pomorskiej Brygady WOP płk dypl. Henryk Grzybowski przekazał obowiązki dowódcy brygady płk. mgr. Stanisławowi Głębowi.

Połączenie funkcji dowódcy Pomorskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza i komendanta Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej ułatwiło rozformowanie brygady WOP i sformowanie oddziału SG. Komendant główny Straży Granicznej, zarządzeniem nr 021 z 7 maja 1991 r. w sprawie rozwiązania jednostek Wojsk Ochrony Pogranicza oraz utworzenia jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, na podstawie polecenia ministra spraw wewnętrznych nakazał rozwiązanie jednostek WOP i utworzenie jednostek organizacyjnych SG, w tym Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej w Szczecinie według etatu 44/011 w terminie do 16 maja 1991 r. W związku z tym z dniem 15 maja 1991 r. została rozformowana Pomorska Brygada

⁶ P. Auruszkiewicz, *Organizacja i zadania Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej*, w: *Pomorski Oddział Straży Granicznej. Tradycja i współczesność*, red. K. Kozłowski, Szczecin 1993, s. 68–69.

WOP, a 16 maja 1991 r. nowo sformowany Pomorski Oddział SG przejął ochronę granicy państwowej województwa szczecińskiego. 3 czerwca 1991 r. dotychczasowi żołnierze zawodowi Pomorskiej Brygady WOP, którzy zostali przyjęci do służby w Pomorskich Oddziale SG, złożyli ślubowanie. Dopiero 9 kwietnia 1992 r. odbyło się uroczyste pożegnanie odchodzących do rezerwy ostatnich żołnierzy zasadniczej służby wojskowej byłych Wojsk Ochrony Pogranicza.

Pomorski Oddział Straży Granicznej stał się w tym momencie jednostką organizacyjną Straży Granicznej RP, składającą się z komendy oddziału wraz z pododdziałem odwodowym i pododdziałem zabezpieczenia oraz ze strażnic i granicznych placówek kontrolnych. Komendant Pomorskiego Oddziału SG i podlegli mu komendanci strażnic oraz GPK od tej chwili stali się terenowymi organami Straży Granicznej. Komendant oddziału wykonuje swoje zadania przy pomocy podległego mu urzędu, zwanego komendą oddziału, a komendanci strażnic oraz komendanci GPK – przy pomocy podległych im strażnic oraz granicznych placówek kontrolnych. Kierownikiem komendy oddziału został zastępca komendanta oddziału, który organizuje pracę i kieruje bieżącą działalnością urzędu. W zasięgu terytorialnego działania komendy oddziału funkcjonuje 10 strażnic i 6 granicznych placówek kontrolnych z dwunastoma przejściami granicznymi. Obecnie strażnice znajdują się w Świnoujściu, Karcznie, Stolcu, Kościecinie, Barniślawiu, Kamieńcu, Gryfinie, Chojnie, Cedyni i Czelinie. Graniczne placówki kontrolne znajdują się w Świnoujściu, Szczecinie-Portcie i Trzebieży – dla morskiego ruchu granicznego, a GPK w Kołbaskowie, Lubieszynie i Krajniku Dolnym obsługują ruch na przejściach granicznych drogowych, kolejowych i rzecznych. Pomorski Oddział jest jedynym w Straży Granicznej, na którego terenie funkcjonują wszystkie rodzaje przejść granicznych, tj. morskie, drogowe, kolejowe, rzeczne i lotnicze.

Procedury wskazane w ustawie o powołani Straży Granicznej nakładały na nią konkretne zadania. Ich efektywna realizacja wymagała rozszerzenia uprawnień i wyposażenia formacji w instytucje i instrumenty prawne, nieprzewidziane dotąd przez ustawę o SG. Do ważniejszych zadań Straży Granicznej można było zaliczyć:

- 1) ochronę granicy państwowej;
- 2) organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu drogowego;
- 3) wydawanie zezwoleń na przekroczenie granicy państwowej, w tym wiz;
- 4) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie określonym ustawą o ochronie granicy państwowej oraz innymi ustawami;
- 5) zapewnienie porządku publicznego na obszarze przejść granicznych, a w zakresie właściwości SG – także w strefie nadgranicznej;

- 6) osadzanie i utrzymanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizację i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;
- 7) ochronę nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;
- 8) wykonywanie postanowień umów międzynarodowych o stosunkach prawnych na granicy państwowej;
- 9) gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz udostępnienie ich właściwym organom państwowym;
- 10) nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;
- 11) ochronę granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej poprzez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających przekraczających granicę państwową na małych wysokościach oraz informowanie o tym właściwych jednostek Wojsk Lotniczych Obrony Powietrznej;
- 12) zapobieganie transportowaniu przez granicę państwową odpadów i szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;
- 13) zapobieganie przemieszczaniu przez granicę państwową narkotyków i substancji psychotropowych;
- 14) wykonywanie zadań określonych w innych ustawach⁷.

Przyszłość Straży Granicznej wiązano ze zwalczaniem nielegalnej migracji i niedopuszczaniem do przemieszczania przez granicę państwową broni, narkotyków, materiałów promieniotwórczych i szkodliwych substancji chemicznych. Ponadto warto zwrócić uwagę na fakt, że europejskie służby graniczne zajmowały się wówczas także ochroną placówek dyplomatycznych i urzędów państwowych, których siedziby znajdowały się za granicą. Istotną rolę odgrywały także jako ogniwa systemów antyterrorystycznych.

Konieczność podjęcia zdecydowanej walki z opisanymi zjawiskami oraz przymus „równania w górę” uzasadniał przyznanie Straży Granicznej pełni uprawnień policyjnych, a z drugiej strony stwarzał szansę na ukształtowanie liczącej się w Polsce, nowoczesnej formacji granicznej, porównywalnej z jej odpowiednikami w Unii Europejskiej.

⁷ Ustawa o Straży Granicznej, „Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” 1990, nr 78, poz. 462, z późn. zm.

Die Militäreinheit in Chojna im Vergleich mit strukturellen Änderungen nach 1980 Die Neugründung der Pommerschen Grenzschutztruppe

Die Reorganisation, die im Zusammenhang mit der Anordnung des Befehlshabers der Grenzschutztruppen im Jahr 1976 durchgeführt wurde, hat die Formation umfasst und tiefe Änderungen in ihre Struktur eingeführt. Es war der nächste Schritt im Schutzverbesserungsprozess der westlichen Grenze. Den einzelnen Brigaden und Warten wurden sehr differenzierte Grenzabschnitte zugeteilt. Als man auf Zweistufensystem der Führung übergegangen war, wurde das 122. Bataillon WOP (Grenzschutztruppen) in Chojna aufgelöst, indem man die Warten direkt der Brigade unterstellte. Anstelle des aufgelösten Bataillons wurden die Aufklärungseinheit und eine Reservekompanie für die Verstärkungswarte und Schulung ihrer Mannschaften gegründet. Gleichzeitig hat die Brigade einen neuen Namen aufgrund der Anordnung des Befehlshabers der Grenzschutztruppen angenommen: Pommersche Brigade der Grenzschutztruppen. Das Grenzbataillon WOP in Chojna wurde jedoch im Jahr 1983 wieder hergestellt, was aus einem großen Bedarf erfolgte.

Der polnische Staat ist nach 1989 in die Zeit der politischen, wirtschaftlichen als auch der mit einem internationalen Hintergrund verbundenen Veränderungen eingegangen. Die Beratungen des Runden Tisches, die am 6. Februar 1989 angefangen haben, die Wahlen vom 4. Juni 1989, die Wirtschaftsreform oder der Systemwandel, das alles konnte für das Hauptelement des Einstiegs Polens in die neue Ära in der Staatsgeschichte gehalten werden. Für unser Land bedeutete es die Möglichkeit, das politische System und die Bewirtschaftungsprinzipien frei zu gestalten, es kann also als das Hauptelement der Abschlussbilanz des polnischen 20. Jahrhunderts und gleich als die Eröffnungsbilanz des 21. Jahrhunderts angesehen werden. Zu dieser Bilanz soll jedoch auch die neue territoriale Form des Staates hinzugefügt werden.

Angesichts der Änderungen des Gesetzes vom 12. Oktober 1990 wurde der Grenzschutz gegründet. Die Bildung der Formation mit dem Polizeicharakter, die für den Schutz der Unantastbarkeit der Grenzen der Republik Polen bestimmt wurde, war die Konsequenz der politischen Veränderungen, die in unserem Land nach 1989 stattgefunden haben. Wegen der Notwendigkeit, die Nachhaltigkeit der Aufgabenumsetzung im Schutz der Staatsgrenze und der Kontrolle des Grenzverkehrs bis zum Moment der Organisation des Grenzschutzes und der Auflösung der Grenzschutztruppen einzuhalten, funktionierten parallel zwei

Institutionen– die aufgelösten Grenzschutztruppen und der neu gegründete Grenzschutz. Auf dem Abschnitt der Staatsgrenze der Stettiner Woiwodschaft erfüllte die Pommersche Brigade WOP bis 15. Juni 1991 die mit dem o. g. Gesetz bestimmten Aufgaben.

Mit der Anordnung Nr. 6/91 vom 14. Februar 1991 in Angelegenheit des Territorialumfangs der Territorialorgane des Grenzschutzes sowie der Kommandoorganisation der Truppen, Wachtürme, Grenzkontrollposten hat der Grenzschutzhauptkommandant die Bildung des Kommandos der Grenzschutztruppen aufgetragen, u. a. das Kommando der Grenzschutztruppe in Szczecin, deren Wirkungsbereich den Grenzabschnitt vom Grenzzeichen Nr. 584 (das die Abgrenzung mit dem Abschnitt der Dienstverantwortung der Grenzschutztruppe in Krosno Odrzańskie bildet) bis zur Mündung des Kanals Resko Przymorskie in die Ostsee (der die Abgrenzung mit der Grenzschutztruppe in Koszalin bildet) umfasst, und gleichzeitig hat er die typische Struktur der Kommandos der Grenzschutztruppe bestimmt.

Die Zukunft des Grenzschutzes wurde mit der Bekämpfung der illegalen Migration und mit der Nichtzulassung zur Verlagerung von Waffen, Drogen, radioaktiven Materialien und schädlichen chemischen Substanzen durch die Staatsgrenze verbunden. Außerdem sollte auf die Tatsache aufmerksam gemacht werden, dass sich europäischer Grenzdienst damals auch mit Schutz diplomatischer Vertretungen und Staatsämter beschäftigte, deren Sitz sich im Ausland befand. Er erfüllte auch eine wesentliche Rolle als Zellen der Anti-Terror-Systeme.

Die Notwendigkeit, einen entschlossenen Kampf mit beschriebenen Ereignissen zu unternehmen sowie der Zwang „nach oben zu gleichen“, haben die Anerkennung voller polizeilichen Berechtigungen für den Grenzschutz begründet, und andererseits die Chance geschaffen, eine moderne, in Polen geschätzte Grenzformation zu bilden, die mit ihren Äquivalenten in der Europäischen Union verglichen werden kann.

Übers. v. E. Szczygiel-Lembicz

Ryc. 1. Kadra Kierownicza Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej (Szczecin 1991r.) – zdjęcie pochodzi z prywatnych zbiorów pplk. Janusza Kowalczyka

Ryc. 2. Wręczenie pucharów za najlepszy pododdział Pomorskiej Brygady WOP (Szczecin 1989 r.) – zdjęcie pochodzi z prywatnych zbiorów pplk. Janusza Kowalczyka

Ryc. 3. Wręczenie dowódcom pododdziałów dyplomów za współzawodnictwo sportowe (1985 r.) - zdjęcie pochodzi z prywatnych zbiorów ppłk. Janusza Kowalczyka

Ryc. 4. Otwarcie mistrzostw w piłce siatkowej Pomorska Brygada WOP (1989r.) - zdjęcie pochodzi z prywatnych zbiorów ppłk. Janusza Kowalczyka

Ryc. 5. Kadra Kierownicza powstającego Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej (Szczecin 1991 r.) - zdjęcie pochodzi z prywatnych zbiorów pplk. Janusza Kowalczyka

Ryc. 6. Wręczenie srebrnego krzyża zasługi przez gen. Stanisława Brodzińskiego (ówczesnego zastępcy dowódcy WOP) dla J. Kowalczyka (1985 r.) - zdjęcie pochodzi z prywatnych zbiorów pplk. Janusza Kowalczyka